



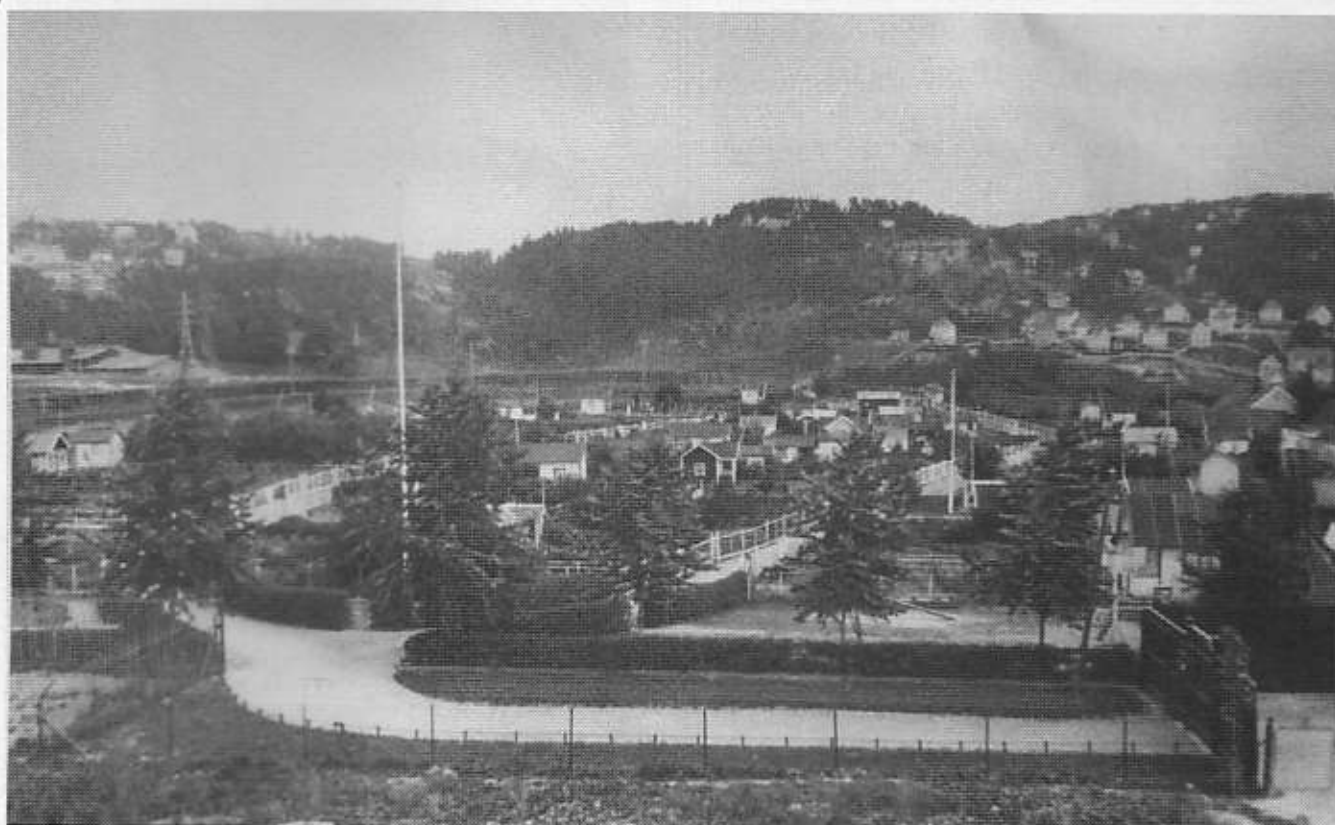
VÅLERENGA HISTORIELAG

Et organ for
Vålerenga Historielag

*Mer gammelt
enn nytt*

Årgang 11 nr. 1

- 2008



Vi gratulerer Etterstad kolonihager som har sitt 100 års jubileum i år.

Det meste av programmet finner du på side 2

*Husk vårt neste medlemsmøte 22. april kl 19.00
i Menighetsalen i kirken.*

Christian Ringnes holder foredrag.

"Kapitalens ansvar for kunst og kultur"

Liten notis side 2

Et aktivt historielag.

Even Haugseth



Den tidlige påsken er over, og våren er rett rundt hjørnet. Disse ordene ble til en snøværsdag i ei lun hytte på påskefjellet. For en som har hjertet sitt på Vålerenga, går selvfølgelig tankene dit også i slike stunder.

Det nye året startet opp med flyttesjau fra bydelshuset, vår base gjennom mange år. Flere har deltatt i denne, og den ivrigste i har nok vært Knut Roar. Vi har fått mye i orden, og noe står igjen. Ser fram til å ha et vel fungerende kontor og bedre oppbevaringsplass.

I februar hadde vi årets første medlemsmøte. Vi fikk en ny anledning til å prøve ut vårt nye møtelokale i Vålerenga kirke. Det ble ikke helt fullt hus denne gangen, men de frammøtte fikk så absolutt en hyggelig kveld. Gjesten var Jon Arne Corell, bosatt på Galgeberg og for øvrig medlem i laget vårt. Han har satt melodi til mange av de flotte diktene til Rudolf Nilsen, som var født i Orknøygata. Med nydelig gitar til er det knapt noen som framfører diktene så godt som han. I og med at han også kjente "Rulles" enke, Ella Hval, fikk vi også høre mye interessant fra dikterens korte men innholdsrike liv.

Årsmøtet ble unnagjort i mars, denne gang i konfirmantsalen på prestegården. Et ufyselig vær gjorde nok sitt til at mange heller ble hjemme denne kvelden. Takket være stor innsats fra flere, ble DVDen "Fra Sotahjørnet til Bohemen" en stor suksess. Kassereren kunne derfor legge fram et positivt regnskap. I de årene vi har holdt på, har vi ikke hatt de store utskiftningene i styret. Vår sekretær gjennom 11 år, Bjørg Staal, ønsket å trekke seg tilbake. Hun ble da også vel fortjent hedret med gave, blomster og rosende ord for sin innsats i laget. Som ny sekretær ble Ragnhild Strømme valgt. Vi ønsker henne velkommen i styret.

På programmet denne våret og forsommeren er medlemsmøte i april og bydelsvandring i juni. Vi

har vært så heldige å få Christian Ringnes til å komme på møtet, og ser fram til en interessant kveld med han. Årets vandring er så langt ikke planlagt i detalj, men hovedtemaene blir dog: Hvordan større og mindre branner har forandret Vålerenga, og 100-års jubileet i Etterstad Kolonihager. Husk også kolonihagens andre markeringer utover sesongen samt bydelshusets kafé i anledning sitt 20-årsjubileum. Se datoer og tider ellers i dette bladet. (Side 10)

Vi sees.

Etterstad kolonihager

Hei

Oversikt over åpne arrangementer:

3. juni: Vandring med Vålerenga Historielag. Vandringen avsluttes med omvisning i Etterstad kolonihager. Noen hytter vil være åpne slik at deltagere kan få besøke hyttene og parsellene. Etter omvisningen er det kafé i Felleshuset i kolonihagen fra kl. 19.30. Salg av enkle småretter, snacks og drikke. (Vi vil søke skjenkebevilling for lukket arrangement).

10. august: Søndagskafé i Felleshuset i Etterstad kolonihager fra kl. 12.00 – 16.00. Kaffe, kake og div. småretter. Underholdning.

16. august: Loppemarked i Etterstad kolonihager.

Ellers er jo hagen åpen fra kl. 09.00 – 21.00 hver dag i sesongen (mai til oktober) for alle som vil komme innom å ta en titt. Det er ikke da anledning til å gå inn på hver enkelt parsell, men man kan se seg rundt i hagen.

I tillegg skal hagen feire 100-årsjubileet lørdag 14. juni. På formiddagen vil det være et arrangement for hagens kolonister og spesielt inviterte gjester. På kvelden er det jubileumsfest for egne medlemmer. Selve 100-rsdagen er 16. juni. Det vil også bli markert, men det også som et lukket og internt arrangement.

Ann Berith Hulthin
Etterstad kolonihager

Christian Ringnes kjent for:

Gjenoppbygging av Ekebergrestauranten
Verdens eneste miniflaskemuseum
Skulptupark i Ekebergskråninga
Overtagelse av Folketeateret etter Operaen

EN KULTURELL ÅPNING PÅ DET NYE ÅRET.

Björg Staal

Som det ble nevnt i innkallingen til dette første medlemsmøtet i 2008, skulle vi gjenoppfriske bekjentskapet med dikteren Rudolf Nilsen. Men dette ble mer enn et gjenhør av kjente dikt og sanger, dette ble et helt nytt bekjentskap for de fleste av oss.



Kveldens gjest - Jon Arne Corell – ga oss et innblikk i det noe varierte livet Rudolf Nilsen førte i sin ungdom og voksne alder. Han ble slett ingen gammel mann, kun 28 år gammel, men han rakk å være med i det politiske liv, han skrev dikt, avisinnlegg og jobbet tidvis som journalist. Han var venstreorientert og bestevenn med den etter hvert kjente dikteren Arne Paasche Aasen. Jon Arne Corell kjente godt Ella Hval, som var gift med Rudolf Nilsen og hadde mange ukjente historier å fortelle forsamlingen.

Vi visste at Rudolf var født på Vålerenga i 1901, men vi visste ikke at også hans mor Karoline var født her på 1870-tallet.

Jon Arne Corell er musiker og sanger og har sammen med Kari Svendsen, Lillebjørn Nilsen og Lars Klevstrand utgitt plata "På stengrunn" – basert på Rudolf Nilsens dikt.

Corell hadde med seg gitaren sin og foredro en rekke sanger med tekst av Rudolf Nilsen, men tonesatt av ham selv. Nydelig framført. Både tekst og melodi gikk rett inn i hjertet på den store forsamlingen på vel 100 personer. Sjelden har vel så mange sittet så stille og bare lyttet. En flott opplevelse. Corell har nettopp gitt ut ei ny plate med de sangene som vi fikk høre, men hadde glemt å ta med seg noen for salg. Det ble anledning til å skrive seg på liste, så skulle platene bli sendt til dem som ønsket det.

Det smakte som vanlig godt med vafler og kaffe, og det var mulig å få kjøpt forskjellige artikler – samt at de som hadde bestilt bøker av Gunnar "Kjakan" Sønsteby kunne hente dem.



Som vanlig møtte mange av våre medlemmer opp og det er styret svært takknemlig for

ÅRSMØTE TIRSDAG 11. MARS 2008

Björg Staal

Årsmøtet 2008 ble holdt i Konfirmantsalen på Prestegården. Det var et forrykende uvær denne kvelden med stormkast, regn og kulde – likevel møtte nærmere 30 medlemmer fram for å gjennomgå lagets drift i 2007, samt foreta valg til styret og andre tillitsverv.

Den utsendte innkallingen ble godkjent og til møteleder og sekretær ble Even Haugseth og Björg Staal valgt.

Saksliste:

Årsberetning for 2007. Grethe Sandmoen fra styret leste den utsendte beretningen, som omfattet historielagets store virksomhet gjennom året. Det er først når man får en samlet oversikt at en forstår at Vålerenga Historielag har en unik medlemsmasse som deltar aktivt på alle arrangement og at laget også formidler sitt budskap om bedre kjennskap til historien om bydelen på en måte som blir møtt med respekt og interesse. Beretningen ble tatt til etterretning.

Regnskap for 2007 og budsjett for 2008 – (se oppsett nedenfor) ble gjennomgått av Bjørn Granlund. Laget har god økonomi og revisor Per Haugen leverte en revisjonsrapport hvor han berømmer lagets økonomiske stilling og anbefaler at regnskap for 2007 godkjennes. (Revisjonsrapport inntatt nedenfor).

Vedtak: Regnskap og budsjett enstemmig godkjent.

Forslag til kontingent for 2009. Det foreslås ingen endring av kontingenten for 2009. Vedtak: Enstemmig vedtatt

Valg. Valgkomitèens leder Leif Tovik la fram komitèens forslag på valg av styre.

Det foreslås gjenvalg av Even Haugseth, leder, Knut Roar Westbye, nestleder, Bjørn Granlund, kasserer, Bjørn Arild Gjerdalen, styremedlem samt varamedlemmene Unni Granlund, Grethe Sandmoen og Grete Mosbakk. Den sittende sekretæren Björg Staal fratrer styret etter eget ønske. Som ny sekretær innstilles Ragnhild Strømme.

Vedtak: Alle valg enstemmig vedtatt for 1 år.

Valg av revisor: Per Haugen foreslås som revisor for 1 år.

Vedtak: Enstemmig vedtatt.

Valg av valgkomitè for 2009. Valgkomitèen foreslår gjenvalg på seg selv.

Vedtak: Enstemmig vedtatt.

Etter at valgene var avsluttet tok Even Haugseth ordet for å takke alle for innsatsen og for tilliten til det nye styret. Han takket også Björg Staal, som går av etter 11 år som sekretær i styret og overleverte en flott blomsterhilsen og en personlig gave: lommebok med inskripsjonen – takk for innsatsen. Sekretæren tok i mot gaver og pene ord ved selv å takke for det gode samarbeidet og vennskapet som har preget alle disse årene.

Årsmøtet ble avsluttet som vanlig med gratis kaffe og vafler – før forsamlingen igjen skulle ut og sloss med styggværet.



Det "nye" styret fra venstre: Knut Roar Westbye, Even Haugseth, Grethe Sandmoen, Ragnhild Strømme, Bjørn Arild Gjerdalen, Unni Granlund og Bjørn Granlund. Grete Mosbakk var ikke tilstede.

RESULTATREGNSKAP 2007

Inntekter:

Kontingent	63300,00
Salg	124122,50
Firmasalg av kalendere	33825,00
Andre inntekter	54582,50
Renter/avkastning	7181,77

Utgifter:

Leie	20880,00
Drift	19427,75
Kontor/trykksaker	25536,50
Porto	44455,00
Bilder/bøker/andre eiendeler	18788,75
Kalenderproduksjon	33375,00
Mer Gammelt enn Nytt	4200,00
Kjøp av fotoutstyr m.v	9751,00
Kjøp for videresalg	24511,80

DVD produksjon 47025,00

283011,77

247950,80

Resultat:

Inntekter	283011,77	
Utgifter		247950,80
Overskudd		35060,97
	283011,77	283011,77

Kapital:

Kasse	5401,50
Postbanken	191919,60
Rentespar	173046,58
	370367,68

Balanse:

Gjeld 0,00

370367,68

Eiendeler:

Billedmateriell	45000,00
Bøker/antikvarisk materiell	6000,00
Fotoutstyr	10000,00
Varer for salg	10000,00
Andre eiendeler	50000,00
	121000,00

121000,00 Egenkapital

491367,68 0,00

Vålerenga, 24.februar 2008.

Bjørn Granlund

Bjørn Granlund

kasserer

Budsjett 2008

Inntekter

Medl. Kont	65000,00
Firmasalg av kalendere	30000,00
Annet salg	60000,00
Andre inntekter	20000,00

Kr 175000,00

Utgifter

Leie	25000,00
Drift	20000,00
Kalender	35000,00
Mer gamelt enn nytt	10000,00
Porto	50000,00
Bilder, bøker, mv.	5000,00
Kontor/trykksaker	30000,00
Kjøp for videresalg	10000,00

Kr 185000,00

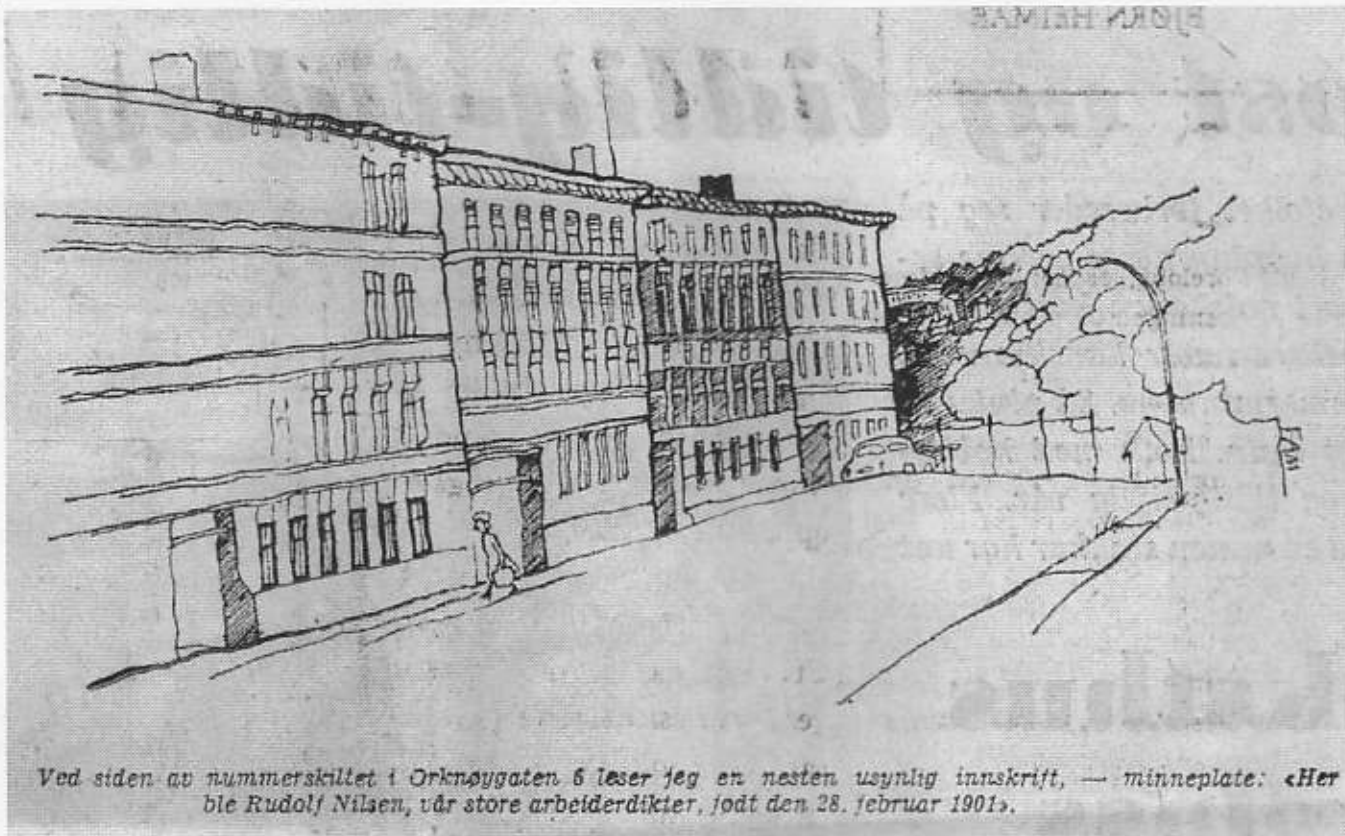
Underskudd 10000,00

Vandring i Rudolf Nilsens verden

Av Martin Nag

Tegninger: Fam Ekmann

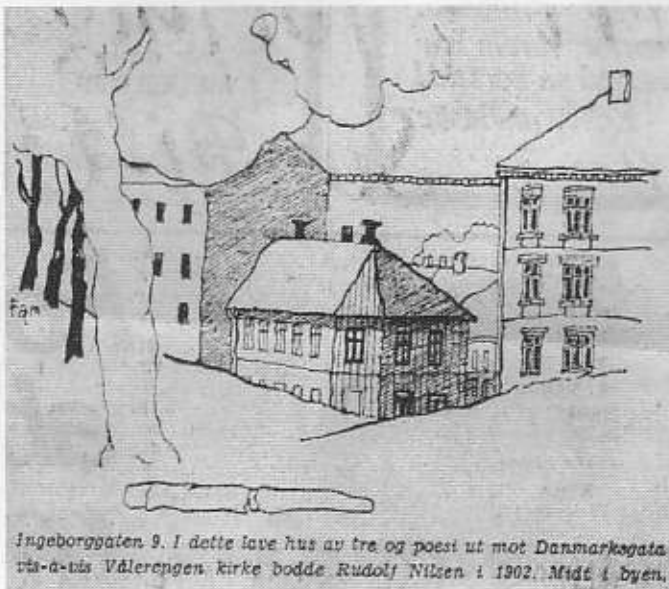
Artikkelen som vi fikk av Per-Erling Johnsen sto i Aftenposten aften fredag 20. september 1974. Gjengitt her med tillatelse fra Aftenposten, forfatter og illustratør.



Ved siden av nummerskiltet i Orknøygaten 6 leser jeg en nesten usynlig innskrift, — minneplate: «Her ble Rudolf Nilsen, vår store arbeiderdikter, født den 28. februar 1901».

Orknøygaten 6, Vålerengen. Jeg går inn på gårdsplassen og ser opp: Bak tredje vindu til høyre i fjerde etasje ble Rudolf Nilsen født den 28. februar 1901. Moren Karoline og faren Karl Oskar, jernarbeider, hadde leiet et lite rom og kjøkken der. Orknøygaten 6, - en hellig, alminnelig leiegård! Med patina i murveggene verdig, - solidarisk skulder ved skulder med gårdene nr. 2, 4 og 8! De fire gårdene er et stolt skip med baugen ut mot Vålerengen park, et hav av grønt.....

Kanskje burde det stå en liten minneplate ved siden av nummerskiltet i Orknøygaten 6: "I dette hus ble Rudolf Nilsen født 28.2.1901"? Jeg går bort til Vålerengen kirke og ser mot Kampen kirke, der Karoline og Karl Oskar den 5. mai 1901 lot sønnen døpe Rudolf William.



Ingeborggaten 9. I dette lave hus av tre og poest ut mot Danmarksgata sta-a-bis Vålerengen kirke bodde Rudolf Nilsen i 1902. Midt i byen.

Jeg går et lite stykke nedover og stopper foran Ingeborggaten 9, et lavt, vennlig og poetisk toetasjes trehus, der Rudolf Nilsen bodde i 1902, før faren dro til Amerika. Jeg går tvers gjennom byen Oslo og stanser midt i byen, på hjørnet av Lakkegaten og Herslebsgate. Her i Lakkegaten 56, som er revet nå, og der Svendsens Tønnefabrikk lå, bodde Rudolf Nilsen i fire år (1902-1906) i tredje etasje hos mormor og morfar, Mina og Nils Andersen. Morfar Nils jobbet som formann i tønnefabrikken. Her, i haven ned mot Akerselven og under bjerkene ved Nybroen, mottok Rudolf Nilsen sine første sterke barndomsinntrykk.



En vennlig port.

Da faren kom tilbake fra Amerika, flyttet familien til Sofienberggaten 49 og ble boende der i to år, til 1908. Syv år gammel begynte han på Sofienberg folkeskole vis-à-vis.

Jeg står foran Sofienberggaten 49 en dag i 1974 som foran et levende vesen: Aldrende leiegård, men ny-oppusset og ennå ung av sinn! Til å bo i for arbeidsfolk, studenter, barn og katter. Fire etasjer. Ti vinduer tett i tett i de tre øverste, ni vinduer i første etasje. I midten en port: Vennlig og verdig inngang av tykke bjelker, utslitte som ordsprog! Det er som å gå over landgangen på et skip.

Så vandrer jeg ned til Heimdalsgaten 26, - en borg av et bygg: Fem etasjer og ti oppganger. I fløyen ut mot Herslebsgate bodde Rudolf Nilsen

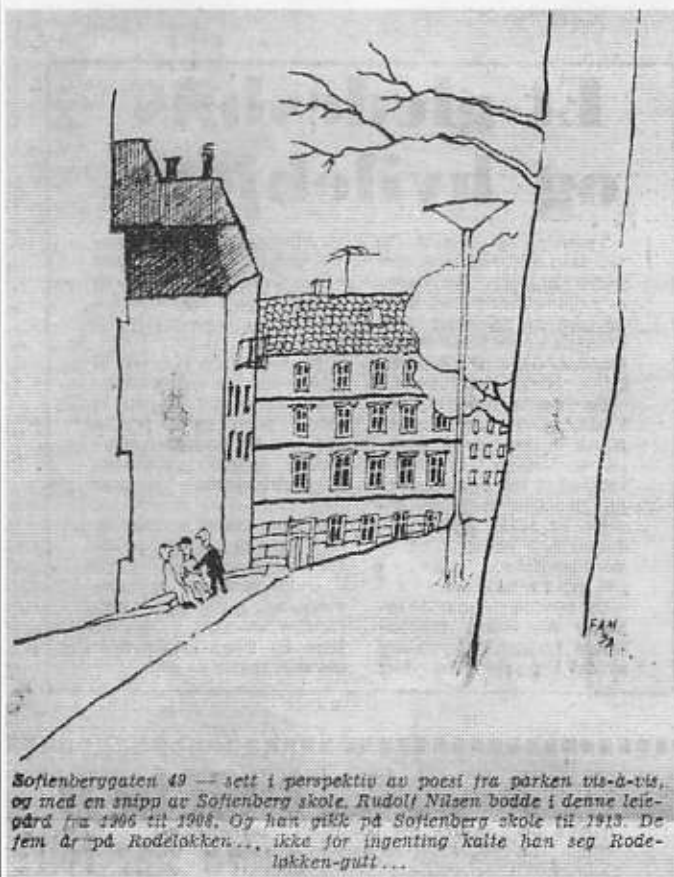
fra 1908 til 1910. På gårdsplassen snuste han - som en hund - i seg liflig lukt fra åpne kjøkkenvinduer, - småmakrell i dag? En gårdsplass full av gåter for en ni-åring.

Skoleveien

Jeg blir stående foran oppgang 10, som foran en usynlig minneplate: "Her bodde Rudolf Nilsen fra 1908-1910". Og jeg ser Rudolf Nilsen på skolevei: I Jens Bjelkes gate snur han seg og vinker til moren i kjøkkenvinduet i tredje etasje. Så passerer han Wahl skole og Tøyenparken, tar av opp Sarsgaten, går langs gråbeingårdene, så til venstre i Blyths gate, fortsetter Trondheimsveien til Sofienberg skole, der han var elev i fem år til 1913.

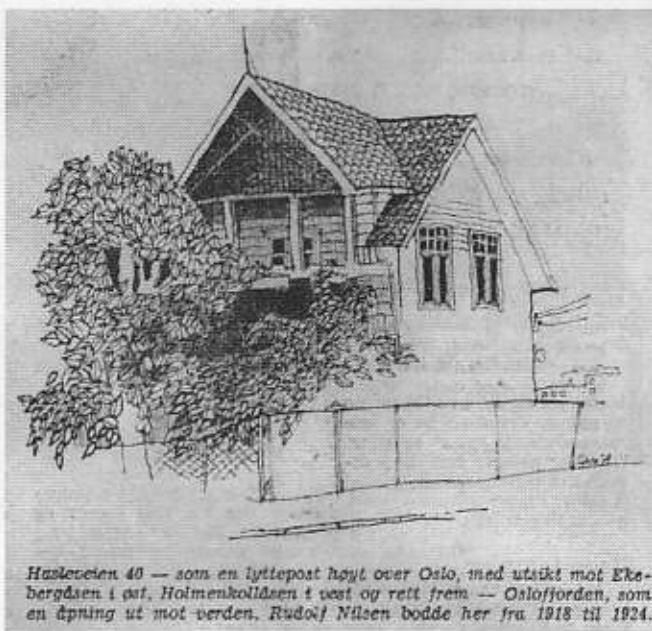
I 1910 ble Karoline og Karl Oskar skilt. Karoline og Rudolf flyttet tilbake til Lakkegaten 58. Rudolf Nilsen ble boende hos mormor og morfar til 1918.

I to år gikk Rudolf Nilsen på Christiania borger- og realskole i Osterhaugsgaten 22. I 1915 flyttet han over til Fagerborg høyere skole i Pilestredet 109, og tok middelskoleeksamen der i 1917. Han fortsatte i gymnasiet på Fagerborg i to år, men det siste året gikk han på latinlinjen på Hammersborg skole i Akersgaten 73 A og tok artium våren 1920.



Brun tre-villa

I seks år – fra 1918 til 1924 – bodde Rudolf Nilsen hos tante og onkel Marie og Fredrik Eeg i Hasleveien 40. Valfart i 1974 til en brun tre-villa på høydedraget bak jernbanebroen over Gjøvikbanen. Et hjørnevindu til høyre i anne etasje med lister mot brun bunn. Grå-brune gardiner. Bodde Rudolf Nilsen bak dette vindu med utsikt over havnen og Nesoddlandet? Blå konturer i ømhet omkring byen... Eller bodde han i verandaværelse med utsikt mellom fire hvite tresøyler ut mot Ekebergåsen i øst? Byen – så nær og likevel litt på avstand, kunstnerisk behersket, som i et Rudolf Nilsen-dikt.



Hasleveien 40 – som en lyttepost høyt over Oslo, med utsikt mot Ekebergåsen i øst, Holmenkollåsen i vest og rett frem – Oslofjorden, som en åpning ut mot verden. Rudolf Nilsen bodde her fra 1918 til 1924.

Foran huset ligger en have med små hvite benker til å dikte på, mens solen går ned over Holmenkollåsen: Gjennomsiktig lys over Oslo, som Rudolf Nilsen. En allé – tre bjerketrær. Jeg går bort til huset, rører ved det, som en venn. Utenfor døren står det en feiekost med rød bust... Like overfor Hasleveien 40 ligger Fjordgløttveien. Et poetisk navn, tenker jeg, - et dikt fra virkeligheten.

Så ser jeg solen gå ned over Hasleveien 40, og det legger seg en brungyllen glød over det barske trehus. Og i denne glød blir huset et eventyrslott.

Her bodde Rudolf Nilsen og Ella Quist Nilsen på ny fra 1925 til 1927.

Flyttelass på kjelke

De giftet seg den 2. februar 1924 hos byfogden. Dagen etter flyttet Rudolf til Herslebsgate 2. Jeg ser ham komme ut av Hasleveien 40. Han har alle sine jordiske eiendeler tullet inn i et divanteppe på en kjelke som er lånt for anledningen. Inni byltene ligger bøker, mest diktsamlinger – Villon, Wilde, Weisskopf, Majakowskij. På toppen av lasset ligger – av alle ting – et askebeger! En lukkusgjenstand, en kaprise...

Rudolf Nilsen trekker kjelken - som et dikt i bevegelse! – over jernbanebroen, ned langs Hasleveien og fabrikkene der: Hele byen ligger under ham! Han går i triumftog ned til Carl Berners plass, fortsetter bryllupsreisen på kjelke langs Trondheimsveien til Herslebsgate 2, en leiegård der han og Ella Quist Nilsen har leiet et lite, møblert værelse.

Fint å gå i Rudolf Nilsens fotspor, å møte hans hus og gater.



Rulle i Berlin. Rudolf Nilsen sendte hjem postkort av seg selv i Berlin i 1927. «Ser dere at støviesaalene holder endnu?» står det på ett av dem.

Postkortet er utlånt av Nils Voje Johansen

OVERRETTSSAKFØRER CARL CHRISTIAN SALOMONSEN.

Tekst Anne Teppen

I 1863 solgte Carl Christian Fredrik Steensgaard Vålerenga Hovedgård til Carl Christian Salomonsen og Svend Bache for 16 600 spd. Bache døde etter et halvt år og Salomonsen kjøpte ut hans halvpart av boet for 12 000 spd. og ble sittende alene med gården frem til 1897, da han solgte den til Kristiania kommune.

Carl Christian Salomonsen ble født i Kristiania i 1825. Han var sønn av skomakermester Christian Salomonsen og hustru Anne Marit. I 1844 tok han examen artium. 4 år senere 26.juni 1848 avla han, sammen med 34 andre, juridisk embetsprøve på universitetet med karakteren laud. Han står oppført med yrke "proprietær" noe som vel betyr at han allerede da disponerte egne eiendommer.

Året etter giftet han seg med enke Johanne Helgesdatter Jahren, født i 1801, som eide Bjørnebek i Ås, og han flyttet dit. Han fikk bevilling som overrettsakfører i 1856 og var aktiv i det politiske liv. 1859-60 var han 2.suppleant til Stortinget fra Akershus amt, og 1857-62 var han ordfører i Ås. I 1858 døde hans kone. Etter noen tid giftet han seg igjen med Ingeborg Sæhlie, født på Vang i 1841, søster av brukseier Andreas Sæhlie på Hedemarken.

I 1863 flyttet han til Kristiania og kjøpte Vålerenga hovedgård. På folketellingen fra 1865 kan vi lese at Carl Christian og Ingeborg bodde på Vålerenga med 4 barn. Olaf 5 år, Aagot 4 år, Inga 2 år og Ragna 1 år.

På gården bodde også husjomfru Ragnhild Moe 36 år, fra Laurdal, jomfru Jakobine Hendrum 25 år, fra Froen, pige Ingeborg Kristoffersen 21 år, fra Stange og tjenestegutt Martin 23 år, fra Aker.

Salomonsen var i mange år formann og administrerende direktør i Christiania Bryggeri og senere representantskapets ordfører. Han var også formann i direksjonen for Liljedahls bolig, som hadde

de glassverk med flaskestøperier og store eiendommer i Värmland. Han var bestyrer av Ådalens bruk på Hedemarken og var med på å stifte Kristiania Sporveisselskab. (Kristiania Sporveisselskabs anlegg ble oppført i 1875. Det ble bygget stall med plass til 116 hester, vognhall med 28 vogner og 16 sleder, smie med to smeder samt administrasjonsbygg. Selskapet lå selvfølgelig der hvor det nå heter Sporveisgata.)

Salomonsen var en slagkraftig og sprudlende mann med godt humør. På Vålerengen førte han et stort selskabelig og gjestfritt hus, og mange av tidens mest framstående personer samlet seg hos han. Bjørnstjerne Bjørnson (han skal visstnok ved en anledning hatt med seg H. C. Andersen), regjeringsadvokat Lassen, (far til Oda) maleren Fritz Thaulow, litteraturhistorikeren Hartvig Lassen, redaktør for Aftenbladet (tidl. Krydseren) Ditmar Meidell og politikere som advokat Ole Richter som ble generalkonsul i London og til sist statsminister i Stockholm og Aimar Sørensen som senere ble justisminister i Johan Sverdrups regjering, er noen av dem som ofte besøkte Vålerengen hovedgård.

Da kjøpmann Lars Steensgaard eide gården bygget han på huset og anla en stor frukthave. Hovedbygningen var på én etasje, og hadde 10 vinduer i fasaden mot syd. Overrettsakfører Carl Christian Salomonsen foretok en større utvidelse av bygningen og fikk bygget de to store arkene på taket. Dette ga huset det preg av Schweitzervilla som det har i dag.

Utparselleringen av tomter fra Vålerenga hovedgård begynte i 1855 da Steensgaard var eier. Fram til 1860 ble det skilt ut 42 tomter. De neste 10 årene ble det skilt ut 32 tomter.

Etter at Salomonsen overtok ble det fram til 1874 skilt ut



Carl Christian Salomonsen.

19 tomter i Enebakkveien, Etterstadgata og Vålerengata. Da byutvidelsen 1. januar 1878 nærmet seg ble det fart i utparselleringen. Over 100 tomter ble skilt ut i 1875-78. Nå var det om å gjøre å bygge rimelige boliger før murtvengen innenfor bygrensen trådte i kraft.

Overrettsakfører C. C. Salomonsen solgte resten av eiendommen som da var på 27 mål, til Kristiania kommune.

I annen etasje i Skovveien 11, en teglstensvilla som ble eiet av overrettssakfører Christian Oluf Schibsted fra 1899, bodde Salomonsen etter at han hadde solgt Vålerenga hovedgård. Han døde i Kristiania 9. januar 1910 i en alder av 85 år.

Kilder

Sokneprest Alfred Eriksens artikkel om Vålerenga i Aftenposten 1925

Aas Herred. Bidrag til en Østlandsbygds Historie fra 1916

Juridisk stat og kalender

Vålerenga. Treby i støpeskjeen. Fra 1982

Byminner Nr. 3 1969

Digitalarkivet. 1865-folketellingen

Alf Næsheim. Kristiania i Oslo bind I og VI

Østkantavisa. 18. januar 2007

Aftenposten, Aften, 7. november 2007

AL Vålerenga bydelshus 20 år

A/L Vålerenga bydelshus ble stiftet i november 1987 og bydelshuset er 20 år!

Åpent hus i Vålerenga bydelshus

Lørdag 19. april 2008

Hedmarksgata 2

Sett av dagen – noen smakebiter av programmet:

- Fra 12.00 - Åpent hus og jubileumskafé med kaffe og kaker
- Utstilling og historiske tilbakeblikk
- Kafédialog som retter blikket framover
- Fra 19.00 - Åpent hus og kveldskafé
Jon Arne Corell synger og spiller

Treff hyggelige naboer og ta et historisk tilbakeblikk på vår felles nære fortid med Bydelshuset. Å redde huset og skape rom for ulike aktiviteter på Vålerenga disse årene har vært viktig - og dette er viktig også framover! Vi håper jubileet kan inspirere til høyttenkning framover. Hvor er vi om nye 20 år?

Velkommen!

Husk også:

Årsmøte i AL Vålerenga bydelshus

Mandag 31. mars 2008 Kl. 19.30



Bildet er hentet fra Byarkivet og forteller at det er tatt på Vålerenga. Er det noen som gjenkjenner gården i bakgrunnen?

Min barndoms gate

Astrid Charlotte Øverbye

Vi fikk denne historien av Jarl Krosser. Astrid var Jarls grandtante og Tor hans Bestefar.

Interiørbildene er hentet fra Arne Mustad Sørensens album som passet godt inn i denne historie.

Bildet av tøyrulla er tatt i resepsjonen i et kommunalt bygg.

Min barndoms gate het Vålerenggaten. Den strekker seg fra Galgeberg til Etterstadgaten. Underveis blir den avbrutt av Enebakkveien, Opplandsgate og Ingeborggate. Når man starter fra Galgeberg, som i min barndom var et virkelig berg, riktignok gjennomskåret, med to gamle trehus på toppen, kom man først forbi Frelsesarmeens krigsskole, så begynner Enebakkveien ut til høyre (her bodde mamma, pappa og jeg i mitt første leveår), deretter passerer enda en del gårder på to, tre etasjer og Vålerengen Politistasjon på venstre side – og så kommer det som for meg var Vålerenggaten, en ca halvannen kilometer lang gatestrekning med koselige små trehus på begge sider – bortsett fra den svære leiegården i mur som ruver på toppen: Vålerenggaten nr. 60. Det var her mamma og pappa flyttet inn i 1913, og her tilbrakte jeg de neste sytten år av mitt liv. Den dag i dag består den øverste delen av Vålerenggaten (som er blitt erklært verneverdig) av de samme små trehus, som riktignok er blitt forskjønnet og modernisert innvendig.



Vålerenggata 60 til høyre

Foto Oslo Bymuseum

Hovedgrunnen til at den lille nye familien slo seg ned på Vålerengen, var at pappa var blitt ansatt som lærer på Vålerengen skole. Dit var det bare

fem minutters gange fra nr. 60 – bort Etterstadgaten, til høyre ned Danmarks gate, til venstre bort Sveriges gate og endelig til høyre ned Islands gate – min skolevei i fem år etter at jeg hadde fylt syv.

Nr. 60 var en ganske innholdsrik gård. Den hadde to oppganger, fire etasjer og fire leiligheter i hver etasje. Jeg husker de fleste av leieboerne, i hvert fall dem som vi barn kom i kontakt med. I første oppgang i fjerde etasje, bodde frøknene Lund, to elskelige gamle damer som vi stadig pratet med fordi vi hadde felles veranda. Den ene var rund og gemyttlig, den andre liten, men de hadde en liden-skap felles: de var syvendedagsadventister og misjonerte ivrig for bevegelsen. Resultatet var at mamma etter hvert hadde måttet skaffe seg alle syv eller åtte bind om bevegelsens historie. De fylte opp en god del av det eneste bokskapet i leiligheten vår. De lyste opp i rød shirting, og jeg husker en av titlene: Slaget ved Armageddon. Jeg tror ikke at jeg noen gang prøvde å lese noe i bøkene.

I tredje etasje i første oppgang bodde lokomotivfører Engebretsen med familie: en sønn, Rolf, tre år eldre enn meg, og Randi, min venninne og klassekamerat så lenge jeg gikk på folkeskolen. Engebretsen var svarthåret med krum nese. Han virket ikke vennlig. Mamma var rystet da hun fikk høre at Randis frokost besto av "kaffe med duppe" – svak kaffe som brødet ble duppet i. Slik sparte man smør, pålegg og melk. Det var en utbredt form for frokost på Vålerengen.

Randi var en søt og snill pike. Men skolearbeidet falt ikke alltid like lett for henne. Tor (min bror) var tilstede da hun skulle konfirmeres og ble overhørt i Vålerengen kirke. Jeg siterer fra Tors dagbok II:

Pesten: Hvem stiftet den lutherske kirke, Randi?

Randi: ?

Presten: Det var naturligvis Luther. Og hvem har stiftet den kristne kirke da?

Randi: Luther.

Neste spørsmål: Hvem tror du stiftet den norske kirke?

Randi: Jesus.

Da Randi var ti år, fikk Rolf og Randi uventet en liten søster. Moren kunne vel være ca 40 år. Jeg overhørte en samtale mellom to av konene i gården. Den ene sa: "Hvem skulle trodd at fru Engebretsen var sånn!" Jeg skjønnte at Randis mor hadde foretatt seg noe klanderverdig, men hva det var, var jeg forskånet fra å vite!

I annen etasje bodde Rolf Nielsen, med eldre bror Henry, og sine foreldre. Joffen, som han ble kalt, gikk i samme klasse som meg både på middelskolen og i gymnasiet, men allikevel hadde jeg ikke noen egentlig kontakt med Joffen. Han var liten av vekst, lyshåret og grei nok, men jeg tror han holdt seg nokså mye for seg selv.

Så var det oppgang II, hvor jeg bodde! Jeg begynner i første etasje. Her bodde Lilly Berseth og hennes mor, som var enke, i gårdens minste leilighet. Lilly var min lekekamerat gjennom hele barndommen til vi skiltes i første klasse på middelskolen. Jeg ser Lilly tydelig for meg, rundt smilende ansikt og glatt brunt hår. Lilly var en uforferdet sjel med evnen til å klare seg i alle situasjoner.

Jeg har ett levende minne fra et besøk hjemme hos henne. Hun satt travelt opptatt med å skrive et kort til moren sin, fordi det var morsdag dagen etter. Det sto om hvor glad hun var i moren sin. Etterpå kløv hun opp på fanget til moren – noe som jeg aldri ville ha funnet på å gjøre. Jeg ville imidlertid ikke være dårligere enn Lilly. Jeg kjøpte et nydelig kort med en blomsterkrans som det tittet et barnehode ut av og skrev noe lignende til mamma. Kortet gjemte mamma i alle år. Jeg fant det igjen i et lite skrin etter at hun var død.

I annen etasje til venstre bodde herr og fru Amundsen. De var barnløse. Han var gammel gubbe med langt grått skjegg. Fru Amundsen var liten og vever, og jeg tror hun stakk til oss en kake i ny og ne.

Til høyre i samme etasje bodde fru Fredriksen (herr Fredriksen så vi aldri noe til) med to sønner: Storm og "Musa" (jeg husker ikke hans virkelige navn). Musa var på min alder, men adskillig mer spedbygd enn meg. En dag røk jeg opp i slagsmål med ham og klarte å legge ham i bakken. Jeg husker hvor seierstolt jeg følte meg da jeg tronet

oppå ham med hele min tyngde, mens de omkringstående jublet!

Fru Fredriksen hadde en leieboer, en stor mørk dame som spilte fløyte – visstnok på kino. Hun ga meg min første musikalske opplevelse. Når jeg hadde lagt meg om kvelden, lød ofte de rene, klare fløytetonene opp til meg. Siden har fløyte vært mitt yndlingsinstrument.

I tredje etasje bodde pappas kollega lærer Kolbjørn Solum med frue Olga, og tre barn: Lars, Knut (Dutte) og Kirsten. Lars og Knut var Tors og mine faste lekekamerater helt til jeg begynte på skolen. Olga Solum var fra Kristiansand, alltid i godt humør, "kvitrende" og smørblid. Lærer Solum var en helt annen type, som jeg aldri ble riktig klok på. Han sa mye merkelig. En gang skrøt han av at når det gjaldt å se om en kvinne var gravid, var det ingen som slo ham. Ingen ble derfor mer forbløffet enn Solum da en av hushjelpene deres nedkom med en velskapt datter på sofaen i stuen, uten at en levende sjel hadde merket noe på forhånd!

Hvem som bodde tvers over gangen til Solum er jeg ikke i stand til å huske, merkelig nok. Men så kommer vi til fjerde etasje, og der bodde vi! Rett overfor oss befant grosserer Haug seg, med fru Julie og sønnen Rolf pluss datteren Karin, som ble min søsterVivis bestevenninne. Grosserer Haug var gårdens rike mann. Han kjøpte en dag en automobil! Jeg tror det var første gang jeg så en bil på nært hold, og i hvert fall første gang jeg satt i en. Grosserereren inviterte nemlig en hel del av barna i gården med på en kjøretur – en helt uforglemmelig opplevelse!

Vår leilighet lå altså i fjerde etasje, og var, ved siden av Solums, den største i gården. Her kommer en nærmere presentasjon:

Du åpnet døren inn til en mørk hall uten vinduer, på ca 10 kvm. Ut fra den gikk tre dører. Den nederste til venstre for inngangsdøren førte inn til kjøkkenet. Det var på ca 8 kvm, hadde ett vindu med kjøkkenbenk under. Fra den kunne du klatre rett ut på verandaen, som strakte seg i hele gårdens lengde. Kjøkkenet inneholdt for øvrig et bord, to stoler (men





vi spiste aldri på kjøkkenet!) et spiskammer og en gasskomfyr.

Ved siden av kjøkkenet lå soveværelset, et langt og smalt rom med vindu ut mot Etterstadgaten. Midt på langveggen tronet

mammas og pappas store mahogni dobbeltseng. I venstre hjørne sto Tors

hvitmalte barneseng og i

øverste hjørne min seng.

Vivi fikk ikke egen seng.

Hun lå mellom mamma

og pappa. Det var dess-

uten plass til en (uke)te

mahogni kommode med ovalt svingspeil (den som nå står hvitmalt utgave på Vibekes soveværelse). Ved siden av døren inn til stuen (på den andre langveggen) sto vaskeservanten med vaskevannsfat og vannmugge i porselen. Vaskevannet måtte bæres ut og slås i utslagsvasken på kjøkkenet.

I gangen, til høyre for inngangsdøren, førte en dør inn til forstuen, kalt lillestuen. Den hadde vindu ut til Vålerenggaten. Det var her de fleste aktiviteter foregikk.

Lillestuen var på ca 10

kvm og inneholdt, for-

uten koksovn i kroken,

en hard hestehårs sofa

mot veggen med bord

foran og fire stoler rundt. (Den ene stolen ble skiftet ut med pappas kurvstol da han ble for syk til å kunne sitte på en vanlig stol). Vi barn hadde lekekrok ved siden av vinduet, med en liten kommode, og på motsatt vegg tronet vårt bokskap, vakkert utskåret av onkel William, og med glassdører. Det inneholdt husets samlede bibliotek – fire hyller med bøker. De fleste var store, sorte folianter arvet etter bestefar. De handlet om forskjellige emner, men var svært vanskelig tilgjengelige! Snorre og Bibelen var med. Men noen romaner fantes også, det var bøker som pappa hadde fått av søstrene sine til jul og fødselsdag. Jeg tror ikke mamma eide en eneste av bøkene – og jeg så heller aldri en bok hos bestemor i Trondhjem. Den eneste grunn til at vi ikke hadde flere bøker var selvfølgelig at bøker



kostet penger! Alle måltider ble inntatt ved bordet i Lillestuen. Her leste vi også leksur, og lekte.

Fra Lillestuen førte en dør inn til den store hjørnestuen. Den hadde tre fag vinduer, som vendte delvis mot Vålerenggaten og delvis mot Etterstadgaten. Stuen ble dominert av det store eketres uttrekksbordet på midten, med stive eketres spisestuestoler omkring.

På den ene kortveggen sto et stort piano, og på den motsatte en stor eketres buffet med speilglassruter. Så fulgte døren inn til soveværelset og dernest en "løybenk" ved siden av koksovn i kroken. (Løybenk var meget alminnelige – de var gjerne utskåret og utstyrt med broderte trekk).



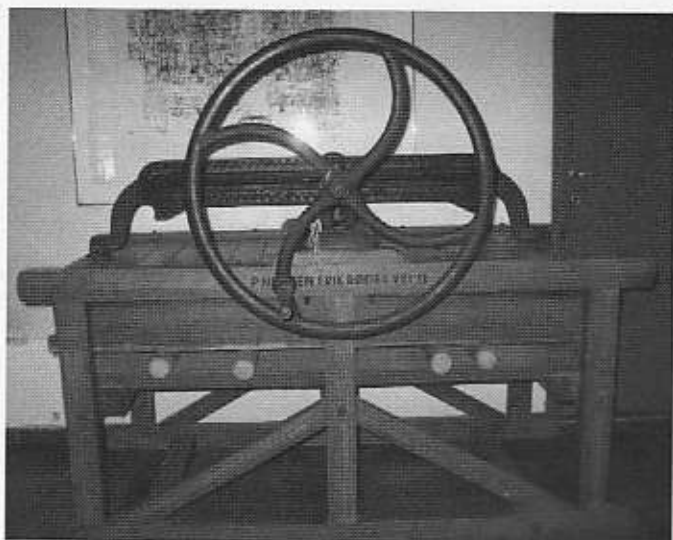
I hjørnestuen fikk vi alminnelighet ikke lov til å oppholde oss da vi var mindre.

Den ble bare benyttet hver lørdag kveld, når det ukentlige bad ble foretatt. Da ble det fyrte opp i koks-ovnen, og en stor blikkballe med varmt vann ble anbrakt foran ovnen. Det hendte ofte at mamma badet oss, men mange ganger ble det overlatt til "piken".



Vålerenggaten 60 var uten heis, og trappetrinnene var bratte. I de tre øverste etasjene gikk en smal veranda med jerngitter i hele gårdens bredde – på innsiden. Ut mot disse verandaene vendte doene – vi slapp altså å gå alle trappene opp og ned for å frekventere "toalettene" – slik det var vanlig i de fleste leiegårdene på østkanten i tyve-årene. Til gjengjeld måtte dokjørerne balansere alle trapper opp og ned med skvulpende dobøtter på skuldren en gang i uken. Vi var aldri i tvil om hvilken dag dokjørerne hadde vært på besøk – det var nok å åpne døren til gangen!

Søppelkassene var derimot plassert nede i gården – en lang rekke nokså overfylte blikkasser sto ved den borteste veggen. På motsatt side var det et tørkestativ for tøy. Men vi hadde også mulighet for å tørke tøy på det svære loftet. Vask var derfor en lettvinnt affære: først bar vi tøyet ned i bryggerhuset – fire etasjer ned. Der ble det vasket og kokt i en svær bryggekjele. Derpå bar vi det i våt tilstand opp på loftet – og så ned i kjelleren når det skulle rulles. Min faste jobb i mange år var å trekke den svære maskinrullen, mens mamma la laken, putevar, duker og dynetrekk under rullen. Til slutt var det bare å bære tøyet fire etasjer opp igjen og legge det på plass!



Lillestuen var som sagt vår lekestue. Det jeg hadde av leker fikk plass i den nederste skuffen i kommoden i hjørnet. De besto av papir og tegneblyanter, noen skjell og andre smågjenstander som jeg hadde samlet, pluss to dukker, en stor og en liten. Jeg fikk med tiden en liten dukkeseng og en liten dukkestue. Dukkevogn ble det derimot aldri på meg. Tor og jeg har antagelig lekt mor og far med dukkene, men aller mest og oftest lekte vi med den leken han hadde og som jeg alltid misuntet ham: Meccano. Han fikk til slutt en anelig samling av gjennomhullede "bjelker", skruer og muttere, og vi laget etter hvert alle de modellene som sto i heftene. Det var det morsomste vi visste før vi lærte å lese og skrive. Da tok bøkene over for alt annet.

Noe som også var moro, var å klatre i full fart opp til vinduet når vi hørte trikken nærme seg. Den gikk opp Vålerenggaten og svingte rundt vårt hus, bort Etterstadgaten og tilbake til byen ned Strømsveien. Vi presset ansiktene mot ruten for å se bedre og ropte: "Der kommer Blåtrikken!" Eller "Der kommer Grønntrikken!" Den eneste annen "trafikk" vi kunne glede oss over var når Pedersen i nr. 56 eller vognmann Spenningsby i Etterstadgaten luntet forbi med hver sin velbrukte hest. Som mindre lekte vi nesten alltid inne. Mamma klarte ikke (så vidt jeg husker) å manøvrere barnevogn med Vivi, samt Tor og meg ned de bratte trappene fra fjerde etasje for å få oss ut i luften på hverdager. Men vi fikk lov til å barn inne hos oss, først og fremst Lars og Knut Solum. Og vi var også stadig nede hos dem. Nesten daglig lekte vi "tog". Alle fru Solums spisestoler ble

stilt etter hverandre, vi plasserte oss på hvert vårt sete og tøffet av gårde, som oftes til Trondhjem. Tor valgte en annen rolle. Han var stasjonsmester eller kontrollør og gikk høytidelig frem og tilbake med hendene på ryggen og passet på at alt gikk riktig for seg.

Egentlig husker jeg svært lite av konkrete episoder fra tiden før jeg begynte på skolen. Mamma fortalte et par: Hun var forbauset over hvor lydig jeg var: hvis hun skulle en tur i butikken og ba meg være hvor jeg var til hun kom tilbake, sto jeg på samme flekken uten å ha rørt meg!

Hver søndag laget mamma dessert. Svært ofte var det sviskegrøt. Den ble satt til avkjøling på skapet i gangen. En gang hun kom for å hente den, var alle sviskene borte – fortært av en sulten datter på fire.

Jeg har imidlertid en klar erindring om den dagen Vivi ble født, 25. september 1918. Pappa, Tor og jeg var forvist til soveværelset. Jeg satt på pappas fang. Av og til kom det uvante lyder fra Lillestuen, hvor mamma, tante Agnes og bestemor befant seg. Plutselig ble døren åpnet og en gledesstrålende tante Agnes forkynnte at vi hadde fått en søster. Tor og jeg var sikkert målløse av forbauselse – ingen hadde fortalt oss noe om den forestående begivenhet.

Etter hvert som tiden gikk fikk jeg lov til å være i gården og leke, og snart våget vi oss også ut på gaten. Om vinteren akte vi kjelke eller sto på skøyter, og ofte raste det snøballkrig. Jeg hadde en tendens til å storme ut porten og hive ball på guttene, mens de andre pikene krøp sammen inne i porten. Jeg var riktignok høy og kraftig, men min kampiver kan også ha en sammenheng med mitt store forbilde i mange år var valkyrje! Hun befant seg på et kort i mammas postkortalbum. Det avbildet en valkyrje i full rustning, med flommende hår og svingende sverd. Hun red på en kullsort ganger. Jeg identifiserte meg med henne etter at jeg var blitt fortalt at Astrid muligens kom av det oldnorske a stridr – til kamp! (En annen forklaring er: Asfridr – den vakre gudinne – heller ikke ueffent!)

Historien fortsetter neste nummer!



Den lille foran Øivind Hartung. Fra venstre Erling Kristiansen, Geir Karlsen, Sverre Urang, Jan Sørum, Knut Myhre, Kari Olsen, dansk, Bjørg Larsen, Odd Urang, Geir Karlsen, 2 x danske, Arild Kristoffersen.

Her er ett av mange flotte bilder som vi har fått av Geir Kristiansen. Det viser barn og ungdom som vokste opp i Etterstad I sammen med tre gutter fra VIF's vennskapsklubb i København, Fremad Amager. Erling Kristiansen, Geir Kristiansen og Knut Myhre var medlem av og spilte bl.a. fotball i VIF. Deres familier var vertskap for de danske gutta på bildet, som det beklageligvis ikke huskes navnene på. Arild Kristoffersen heter i dag Arild Kristo og er fotograf og regissør. Han har både vært kjent under betegnelsen "Norges mest refuserte filmregissør" og han er ansvarlig for en film som av en kritikerjury er kåret til en av verdens 100 viktigste filmer.



Bildet har vi fått av Fritz Fredriksen som viser idrettsglad ungdom midten på 1930 tallet (sikkert i Østmarka). Fritz har kommet med en del navn. Kanskje du kan flere.

Bak fra venstre: 3 x NN, Dagny Grønby, Signe Olberg, Brynhild Øiseth?, Ingrid Strande, Annie Winther, Astrid Fredriksen, 3 x NN, Hjørdis Nesting, Haldis Berg, NN.

Foran fra venstre: 3 x NN, Gunnar Østebye, NN, Rolf Halvorsen, Clarin Berg, Rolf Grønbye, Bjarne Strande, William Winther, Reidar Olberg, Ole Udnæs?.

Tydeligvis ser det ut til å være jentenes idrettsdag.

Årgang 11 nr. 1 - 2008

Et organ for
Vålerenga Historielag

Vålerenga Historielag

Hedmarksgata 2

0658 Oslo

Vålerenga Historielag på internett:

E-mail: epost@valerenga.org

hjemmeside: <http://www.valerenga.org>

Bankkonto: 0530 04 78222

"Fra Sotahjørnet til Bohemen, DVD og Historielagets flotte kalender for 2008er selvsagt å få kjøpt. Direkte hos Vålerenga Historielag.



DVD
Kr 150,-

Kalender
Kr 70,-



Vålerenga Historielags Kalender 2008



Laila Normann Christiansen
Sverigesgt. 12
0658 Oslo

Leder: Even Haugseth
Nestleder: Knut Roar Westbye
Kasserer: Bjørn Granlund
Sekretær: Ragnhild Strømme
Styremedlem: Bjørn Arild Gjerdalen
Varamedlem: Unni Granlund
Varamedlem: Grete Mosbakk
Varamedlem: Grethe Sandmoen

Arbeidsgrupper i historielaget:

Utgivelse av bildekalender:

Kontakt: Even Haugseth tlf. 22 57 01 66, mob 93801902

Fotogruppe – fotografering, innsamling og avfotografering av bilder:

Kontakt: Bjørn Granlund tlf. 22 68 34 05, mob 90180290

Idrettsgruppe – om bydelens idrettsmiljø

Kontakt: Bjørn Arild Gjerdalen tlf 90 91 92 50

Medlemsavisa vår

Kontakt: Knut Roar Westbye tlf 22174884, mob 90831966

Epost: kroarb@online.no

Møtekalender for hele 2008

Tirsdag 22. april	kl 19.00	Medlemsmøte
Tirsdag 3. juni	kl 18.00	Bydelsvandring
Tirsdag 16. september	kl 19.00	Medlemsmøte
Lørdag 11. oktober	kl 12.00—16.00	Fotoutstilling
Søndag 12. oktober	kl 12.00—16.00	Fotoutstilling
Tirsdag 18. november	kl 19.00	Medlemsmøte
Alle møter og fotoutstilling vil være i menighetssaleni Vålerenga kirke		
Notér tid og sted nå! (eller klipp ut og heng på veggen)		